



BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Studiu de impact privind taxa pe active financiare asupra instituțiilor de credit, a activității de creditare și a creșterii economice

Sinteză

Prin prevederile art.86 – 89 din *Ordonanța de urgență nr.114/2018 privind instituirea unor măsuri în domeniul investițiilor publice și a unor măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene* (numită în continuare OUG 114/2018) este instituită taxa pe active financiare, datorată de instituțiile bancare, începând cu data de 1 ianuarie 2019, în situația în care media aritmetică simplă determinată pe baza mediilor ratelor ROBOR la 3 luni și la 6 luni aferente ultimului trimestru/semestru anterior trimestrului de calcul depășește un prag de referință stabilit la 2%.

BNR a realizat un studiu de impact cu privire la implicațiile pe care OUG 114/2018 le poate genera asupra sistemului financiar și asupra perspectivei de dezvoltare a economiei naționale. Impactul estimat conform scenariului de bază (taxă de 1,2% pe toate activele financiare) este:

- pentru anul 2019, (i) rezultatul financiar net al sectorului bancar ar fi o pierdere de 1,2 miliarde lei, (ii) indicatorul de solvabilitate ar scădea cu aproximativ 2 puncte procentuale (până la 17,9%), (iii) 7 bănci dintre care 2 instituții de importanță sistemică ar consemna deficit de capital, necesitând majorări în sumă de 0,6 miliarde lei, (iv) reducerea creditării ar fi de 6 miliarde lei (din care 3,3 miliarde credite acordate sectorului real), (v) creșterea economică ar scădea cu 0,64 puncte procentuale.
- pentru anul 2020, (i) rezultatul financiar net al sectorului bancar ar fi o pierdere de 1,2 miliarde lei, (ii) indicatorul de solvabilitate ar scădea cu aproximativ 1,2 puncte procentuale (până la 16,7%), (iii) 14 bănci din care 4 instituții de importanță sistemică ar consemna deficit

Informațiile conținute de acest document sunt supuse obligației de păstrare a confidențialității conform dispozițiilor art. 52 din Legea 312/2004 privind Statutul BNR

de capital, necesitând majorări în sumă de 1,6 miliarde lei, (iv) reducerea creditării ar fi de 10,9 miliarde lei (din care 5,9 miliarde credite acordate sectorului real), (v) creșterea economică ar scădea cu 1,07 puncte procentuale.

De asemenea, în afară de impactul cantitativ direct, au fost identificate următoarele aspecte:

- i) Asocierea cotei de taxare cu ROBOR, un indice esențial al pieței monetare, cu rol decisiv în mecanismul de transmitere al politicii monetare, reduce eficiența și flexibilitatea politicii monetare. Astfel, se creează confuzie în piață cu privire la indicatorul care reprezintă în fapt dobânda de referință pe piața monetară. Rata dobânzii de politică monetară este principalul mecanism de luptă împotriva inflației, în atingerea mandatului legal al BNR privind stabilitatea prețurilor. Aceasta se transmite în piață prin intermediul ROBOR – ratele de dobândă specifice pieței monetare interbancare, care în mod firesc se situează între rata aferentă facilității de depozit și rata Lombard (la care băncile se împrumută de la BNR) într-un coridor de variație de $\pm 1\%$ față de rata de referință. În urma introducerii unei taxe legate de un anumit nivel al indicilor de referință ROBOR, instrumentul politicii monetare devine inefficient și nu își mai poate îndeplini rolul de menținere a stabilității prețurilor. Această situație va conduce la afectarea stabilității financiare prin implicațiile macroeconomice dar și asupra nivelului cursului de schimb.
- ii) În actuala situație a pieței monetare, nivelul taxei ar fi de 1,2% din totalul activelor financiare ale băncilor, în condițiile în care media randamentului activelor în ultimii 7 ani în sectorul bancar din România a fost de 0,48%. În actualul context economic, caracterizat de o rată a inflației care depășește 3% și în care se manifestă presiuni asupra monedei naționale pe piața valutară, scăderea dobânzilor interbancare ar avea efecte dintre cele mai severe, concretizate în creșterea rapidă a ratei inflației, deprecierea accelerată a leului și, foarte probabil, creșterea riscului de țară (degradarea rating-ului) până la un nivel nerecomandat investițiilor. Nivelul cotei este semnificativ mai mare în raport cu cel practicat de alte țări. Astfel, cotele de taxare variază în cazul altor țări care au introdus astfel de taxe între 0,055% din totalul pasivelor (Austria) și 0,44% din active (Polonia), acestea nefiind însă legate de indici de referință ai pieței monetare interbancare. Prin includerea tuturor activelor financiare, baza de taxare este mai extinsă decât în alte țări. Ea include expuneri față de administrațiile publice centrale și locale, numerarul instituțiilor de credit, expunerile interbancare, conturile curente la banca centrală. În alte țări, baza de taxare a activelor financiare nu include (i) titlurile de stat (Polonia), (ii) expunerile

interbancare față de instituții de credit domestice și obligațiunile emise de alte instituții de credit domestice (Ungaria), (iii) acțiuni și depozitele garantate înainte de implementarea taxei (Slovacia), (iv) capitalul propriu și depozitele garantate (Austria), (v) depozitele garantate, fondurile proprii de nivel 1 și pasivele generate de operațiuni *repo* garantate cu instrumente de datorie suverană (Marea Britanie). Ultimele trei țări (Slovacia, Austria și Marea Britanie) au impus taxe asupra pasivelor bancare, și nu asupra activelor.

- iii) Includerea tuturor activelor financiare în baza supusă taxării generează imediat efecte care se întorc chiar asupra capacității autorităților publice de a contracta datorie de pe piața internă, precum și asupra derulării în practică a unor programe guvernamentale destinate dezvoltării economiei și susținerii unor proiecte sociale.

Pornind de la implicațiile pe care aplicarea în forma actuală a OUG 114/2018 le-ar avea asupra sistemului financiar și a dezvoltării economiei, au fost construite mai multe scenarii prin care se evaluează atât impactul bugetar, cât și efectele asupra creșterii economice, asupra ratei inflației și asupra activității bancare. Scenariile evaluează mai multe variante prin care unele dintre neajunsurile prezentate mai sus sunt atenuate. De asemenea, sunt avute în vedere prin modele econometrice specifice și efectele de runda a doua asupra producției și inflației.

I. Aspecte generale ridicate de prevederile OUG 114/2018 prin care se implementează „taxa pe active”

a) stabilirea cotei de taxare în funcție de indicii de referință ai pieței interbancare ROBOR

Asocierea taxei cu ROBOR creează confuzie în piață cu privire la dobânda de referință: este aceasta rata de referință a BNR (în prezent de 2,5%) sau pragul peste care activele bancare sunt taxate (2%). În ambele cazuri, piața va anticipa că ratele dobânzii vor stagna sau vor scădea. Totodată, este constrânsă capacitatea băncii centrale de a-și îndeplini obiectivul fundamental stabilit prin lege, acela de asigurare a stabilității prețurilor.

În condițiile în care, în prezent, rata inflației este de peste 3%, nivel mai ridicat atât în raport cu rata dobânzii de referință a BNR, cât și cu rata prevăzută în OUG 114/2018, instrumentul esențial de luptă împotriva presiunilor inflaționiste este reprezentat cel puțin de menținerea în parametrii actuali a dobânzilor din economie.

Menționăm că, în cursul anului 2018, conduita de politică monetară adoptată de Banca Națională s-a dovedit de succes în reducerea ratei inflației de la 5,41% în luna mai până la 3,27% în luna decembrie. În centrul acestei politici s-au aflat trei majorări ale ratei de referință a BNR (de la 1,75% la 2,5%), precum și gestionarea prudentă a lichidității din sectorul bancar. Acest mix de politici a fost perceput de piață drept adecvat, rezultatul fiind atingerea țintei de inflație până la sfârșitul anului 2018, în condițiile stabilității cursului valutar.

În contextul constrângerii semnificative a ratelor ROBOR ca urmare a OUG 114/2018, posibila reapariție a unor presiuni inflaționiste și/sau a unor eventuale atacuri speculative asupra leului pentru a testa modul de reacție al BNR riscă să nu primească un răspuns suficient de credibil. Astfel, în cazul în care piața apreciază că BNR nu poate recurge la majorarea ratelor dobânzilor și nici la controlul strict al lichidității, consecința inevitabilă este aceea că se va deprecia moneda națională, va crește rata inflației, iar în final vor crește și ratele dobânzilor pe piață, dar tardiv și inefficient.

Pentru a evita această situație, este importantă eliminarea legăturii dintre nivelul taxei și nivelul ROBOR.

Tocmai din cauza efectelor de natura celor descrise mai sus, nicio țară care a adoptat o taxă asupra activelor bancare nu a legat-o de o dobândă a pieței, ci a stabilit rate procentuale fixe ale taxei (Anexa 2).

b) magnitudinea efectelor asupra instituțiilor de credit și implicațiile acestora

În situația actuală, impactul total asupra sectorului bancar ca urmare a aplicării prevederilor OUG 114/2018 este deosebit de ridicat. În cazul scenariului de bază (fără modificarea bazei de calcul), nivelul anual este de 5,4 miliarde lei. Impactul asupra activității fiecărei bănci în parte este însă diferit, întrucât profitabilitatea în cadrul sectorului este foarte eterogenă în condițiile în care peste 90% din profitul pe sector este realizat de șase bănci de dimensiune mare. Băncile mai mici din cadrul sectorului vor resimți imediat presiunea reprezentată de pierderile generate de plata acestei taxe și de reducerea solvabilității, în unele cazuri sub nivelul minim prevăzut de reglementările în vigoare. Aceste evaluări nu iau în calcul ajustări masive ale planurilor de afaceri, care ar putea conduce la creșterea marjelor de dobânzi, reducerea dobânzilor la depozite, închiderea unei părți a unităților bancare mai puțin profitabile și reducerea semnificativă a personalului. Toate aceste potențiale consecințe, cumulate, antrenează nu numai efecte de runda întâi și de runda a doua, așa cum au fost ele estimate în cadrul celor patru scenarii propuse, ci și efecte suplimentare în plan economic și social.

c) activele financiare supuse taxării

Includerea tuturor activelor financiare în baza de calcul a taxei afectează însăși capacitatea administrațiilor publice centrale și locale de a se finanța în condiții optime și eficiența anumitor programe guvernamentale. Includerea în baza de impozitare a unor elemente de activ, precum titlurile de stat, creditele acordate administrației publice, creditele acordate sectorului real garantate prin intermediul unor programe guvernamentale (de exemplu, prin intermediul programului guvernamental Prima Casă) este contrară intereselor statului de menținere a unor costuri de finanțare scăzute și de promovare a unor programe orientate către dezvoltare economică și atingerea anumitor obiective sociale.

Astfel, faptul că titlurile de stat nu sunt exceptate de la plata taxei pe active creează un efect de vânzare accelerată (*fire-sale*) de către nerezidenți a titlurilor de stat deținute, atât în lei, cât și în euro. Mecanismul este următorul: marile fonduri de investiții și băncile străine care dețin titluri de stat românești (aferent lunii septembrie, 27,7 miliarde de lei sunt doar titlurile de stat

Informațiile conținute de acest document sunt supuse obligației de păstrare a confidențialității conform dispozițiilor art. 52 din Legea 312/2004 privind Statutul BNR

denominate în lei deținute de nerezidenți) marchează lunar la piață profitul sau pierderea din diferența existentă între prețul la care au achiziționat portofoliul și prețul pieței. Investitorii străini, care nu sunt subiecțiul taxei, se așteaptă ca băncile din România, care plătesc taxa, să nu mai aibă aceeași apetență ca până acum în a cumpăra titluri de stat.

Pentru evitarea acestui scenariu, exceptarea titlurilor de stat din categoria activelor pentru care se plătește taxa (ele reprezintă aproximativ 20% din active) este o soluție adecvată. Polonia, de exemplu, a exclus titlurile de stat de la plata taxei pe active. Faptul că nu sunt exceptate creditele ipotecare performante și, mai ales, creditele Prima Casă de la plata taxei va duce la descurajarea pieței pentru obligațiuni ipotecare - *covered bonds* (care începea să se formeze) și la scăderea interesului băncilor pentru creditele acordate prin intermediul programului Prima Casă, având, în cele din urmă, efectul contrar celui scontat, și anume creșterea costurilor creditelor ipotecare. De asemenea, faptul că nu sunt exceptate creditele autorităților locale va duce la creșterea costurilor de finanțare ale acestora.

Pentru a evita aceste consecințe, se recomandă exceptarea tuturor expunerilor statului (titluri de stat, credite Prima Casă, credite cu garanția statului pentru sectorul IMM, credite acordate autorităților locale) de la plata taxei (ele reprezintă, în total, circa 30% din active).

Suplimentar, trebuie luată în considerare exceptarea din baza de taxare a rezervelor minime obligatorii, ce reprezintă ele însele o taxă aplicată instituțiilor de credit, prin efectul legii, precum și a tuturor depozitelor băncilor la BNR.

d) efectele de durată induse de impredictibilitatea cadrului legislativ

Cadrul legislativ volatil ar putea afecta în sens negativ percepția investitorilor asupra capacității statului de asigurare a echilibrului bugetar pe termen lung, cu impact asupra *rating*-ului de țară și a costurilor de finanțare de pe piețele internaționale, respectiv a costurilor la care se finanțează sectorul privat. Trebuie menționat faptul că, pe plan internațional, stabilirea ratelor de dobândă în cazul creditelor acordate sectorului real pornește de la proiecții asupra evoluției indicilor de referință stabiliți în mod liber pe piețele monetare interbancare (exemplificați în cadrul Anexei 3), indici a căror evoluție este corelată cu cea a costurilor de finanțare ale băncilor. În condițiile creșterii indicilor de referință, taxarea instituțiilor de credit ar conduce la limitarea capacității acestora de transferare a acestei creșteri asupra ratelor de dobândă aplicate creditelor în stoc, generând pierderi, care ar fi acoperite de instituțiile de

credit prin practicarea unor marje ale dobânzii mai ridicate în cazul creditelor nou acordate, afectând în final consumatorii.

e) reducerea eficienței politicilor macroprudențiale

În condițiile OUG 114/2018, odată cu scăderea flexibilității în îndeplinirea obiectivelor de politică monetară, este afectată asigurarea stabilității sistemului financiar, în condițiile în care o eventuală majorare a ratelor dobânzilor pentru contracara creșterii ratei inflației poate antrena o majorare a nivelului taxei asupra activelor.

II. Estimarea impactului „taxei pe active” asupra sectorului bancar

Evaluarea impactului „taxei pe active” pe o perioadă de doi ani (2019-2020) a fost efectuată utilizând patru scenarii care pornesc de la ipoteze simplificate privind evoluția profitabilității la nivelul sectorului bancar. Ipotezele comune ale celor patru scenarii presupun:

- a) realizarea de către instituțiile de credit a unei rentabilități economice (ROA) anuale egale cu media indicatorului consemnat de fiecare instituție de credit în ultimii șapte ani (2012-2018);
- b) aplicarea, în fiecare din cei doi ani, a unei cote de taxare de 1,2% asupra bazei de impozitare;
- c) deductibilitatea fiscală a cheltuielilor asociate taxei pe active;
- d) neîncorporarea profitului realizat în perioada 2018-2020 în fondurile proprii, dacă instituțiile de credit au un indicator de solvabilitate adecvat.

Scenariile diferă în ceea ce privește baza activelor financiare utilizate pentru determinarea cuantumului taxei anuale plătibile. Astfel:

- 1) **scenariul 1** are în vedere includerea tuturor activelor financiare în baza supusă taxării;
- 2) **scenariul 2** presupune reducerea cu 25% a bazei prin asumarea unei externalizări cu un procent corespunzător din activele financiare către entități din cadrul grupului (doar în cazul băncilor având ca acționari majoritari instituții de credit străine);
- 3) **scenariul 3** are în vedere atât reducerea bazei de taxare conform scenariului 2, cât și exceptarea din baza de taxare a următoarelor categorii de active financiare, având în vedere conținutul economic al acestora, precum și experiența altor țări care au aplicat o taxă pe active (anexa 2):

Informațiile conținute de acest document sunt supuse obligației de păstrare a confidențialității conform dispozițiilor art. 52 din Legea 312/2004 privind Statutul BNR

- rezervele minime obligatorii constituite, potrivit legii, de bănci la Banca Națională a României;
 - titlurile de stat (similar abordării aplicate în cazul Poloniei), cu efect favorabil asupra costului de finanțare a deficitului bugetar și de refinanțare a datoriei publice;
 - activele financiare reprezentând credite acordate către administrația centrală/locală sau care sunt garantate de acestea (de exemplu, creditele acordate în cadrul programului Prima Casă) în considerarea faptului că prin taxare s-ar anula o parte din efortul statului de sprijinire a acestor programe.
- 4) **scenariul 4** presupune diminuarea suplimentară a bazei de active financiare în raport cu scenariul 3, respectiv și cu activele reprezentând credite performante acordate societăților nefinanciare, întrucât acestea nu intră sub incidența OUG 50/2010 (care impune utilizarea ROBOR ca valoare de referință, însă numai pentru creditele cu dobândă variabilă, în lei, acordate consumatorilor – persoanelor fizice).

În prezentul studiu, pentru cuantificarea impactului „taxei pe active” asupra activității economice, au fost avute în vedere mai multe canale de transmisie, evaluate distinct, așa cum sunt descrise în capitolul III. Efectele nete sunt prezentate pentru fiecare scenariu. În cazul ratei inflației, acestea sunt în general reduse în toate scenariile prezentate, reflectând influențe de sens contrar provenite din depășirea impactului deprecierii cursului de schimb (ca urmare a modificării primei de risc) de cel provenit din încetinirea activității economice.

Scenariul 1 (*inclusiunea tuturor activelor financiare în baza supusă taxării*)

Potrivit scenariului, rezultatul financiar anual al sectorului bancar ar fi negativ (1,2 miliarde lei), 29 din 35 de instituții de credit consemnând pierderi. Indicatorul de solvabilitate (determinat prin excluderea sucursalelor băncilor străine, pentru care cerințele de capital sunt monitorizate de autoritatea de supraveghere a băncii străine) ar scădea de la 20% (septembrie 2018) la 17,9% la finele anului 2019, respectiv la 16,7% în decembrie 2020. Un număr de 14 instituții de credit (din care 4 instituții de importanță sistemică) ar necesita majorări de capital pentru atingerea unui nivel adecvat al fondurilor proprii¹ la finele anului 2020. Deficitul de capital ar atinge 0,6 miliarde lei în anul 2019, respectiv 1,6 miliarde lei în anul 2020. Instituțiile de credit având un nivel insuficient al capitalului, în absența capacității financiare

¹ Prin nivel adecvat se înțelege respectarea tuturor cerințelor de capital impuse prudențial (cerințe standardizate specifice Pilonului I, respectiv cerințe suplimentare de capital impuse micro și macroprudențial).

Informațiile conținute de acest document sunt supuse obligației de păstrare a confidențialității conform dispozițiilor art. 52 din Legea 312/2004 privind Statutul BNR

de majorare a acestuia, vor lua măsuri de reducere a creditării pentru restabilirea unei rate adecvate a capitalului, conducând la diminuarea creditelor acordate cu până la 6 miliarde lei în anul 2019 (dintre care 3,3 miliarde lei credite acordate sectorului real iar 2,7 miliarde lei credite acordate sectorului guvernamental și altor entități), respectiv 10,9 miliarde lei în anul 2020 (dintre care 5,9 miliarde lei credite acordate sectorului real, iar 5 miliarde lei credite acordate sectorului guvernamental și altor entități).

În aceste condiții, față de scenariul de bază, creșterea economică decelerează cu aproximativ 0,6 puncte procentuale în 2019, respectiv 1,1 puncte procentuale în 2020, iar rata inflației este mai redusă cu 0,04 puncte procentuale în anul 2019 și 0,14 puncte procentuale în anul 2020.

Tabelul 1 – Impactul scenariului 1

Scenariul 1	2019	2020
Baza impozabilă (miliarde lei)	453,5	453,5
Pondere activelor impozabile în active (%)	98,0%	98,0%
Taxa pe active (% anual)	1,2%	1,2%
Quantum taxă sector bancar (miliarde lei)	5,4	5,4
Profit net sector bancar (miliarde lei)	-1,2	-1,2
Nr. bănci cu pierderi	29	29
Indicatorul de solvabilitate (%)	17,9	16,7
Deficit capital bănci persoane juridice române (miliarde lei)	0,6	1,6
Nr. bănci persoane juridice române cu deficit de capital	7	14
--din care bănci de importanță sistemică	2	4
Impact asupra creditării (miliarde lei)	-6,0	-10,9
--din care creditare sector real (miliarde lei)	-3,3	-5,9
Impact asupra creșterii economice (puncte procentuale)	-0,64	-1,07
Impact asupra ratei inflației (puncte procentuale)	-0,04	-0,14

Sursa: calcule BNR

Scenariul 2 (reducerea cu 25% a bazei de active financiare supuse taxării în cazul băncilor având ca acționari majoritari instituții de credit străine)

Conform acestuia, rezultatul financiar anual al sectorului bancar ar fi negativ însă impactul ar fi mai scăzut decât cel estimat conform scenariului 1 (0,76 miliarde lei), 29 din 35 instituții de credit consemnând pierderi. Indicatorul de solvabilitate (determinat prin excluderea sucursalelor băncilor străine, pentru care cerințele de capital sunt monitorizate de autoritatea de supraveghere a băncii străine) ar scădea de la 20% (septembrie 2018) la 18,3% la finele anului 2019, respectiv la 17,3% în decembrie 2020. Un număr de 10 instituții de credit (din care 2 instituții de importanță sistemică) ar necesita majorări de capital în sumă de 0,44

Informațiile conținute de acest document sunt supuse obligației de păstrare a confidențialității conform dispozițiilor art. 52 din Legea 312/2004 privind Statutul BNR

miliarde lei în anul 2019, respectiv 1,12 miliarde lei în anul 2020 pentru atingerea unui nivel adecvat al fondurilor proprii. Instituțiile de credit având un nivel insuficient al capitalului, în absența capacității financiare de majorare a acestuia, vor lua măsuri de reducere a creditării pentru restabilirea unui nivel adecvat al capitalului, conducând la diminuarea creditelor acordate cu până la 4,8 miliarde lei în anul 2019 (dintre care 2,7 miliarde lei credite acordate sectorului real iar 2,1 miliarde lei credite acordate sectorului guvernamental și altor entități), respectiv 7,3 miliarde lei în anul 2020 (dintre care 3,9 miliarde lei credite acordate sectorului real iar 3,4 miliarde lei credite acordate sectorului guvernamental și altor entități).

În aceste condiții, față de scenariul de bază, creșterea economică decelerează cu aproximativ 0,6 puncte procentuale în 2019, respectiv 0,9 puncte procentuale în 2020, iar rata inflației este mai redusă cu 0,03 puncte procentuale în anul 2019 și 0,09 puncte procentuale în anul 2020.

Tabelul 2 – Impactul scenariului 2

Scenariul 2	2019	2020
Baza impozabilă (miliarde lei)	366,4	366,4
Ponderele activelor impozabile în active (%)	79,2%	79,2%
Taxa pe active (anuală)	1,2%	1,2%
Cuquantum taxă sector bancar (miliarde lei)	4,4	4,4
Profit net sector bancar (miliarde lei)	-0,8	-0,8
Nr. bănci cu pierderi	29	29
Indicatorul de solvabilitate (%)	18,3	17,3
Deficit capital bănci persoane juridice române (miliarde lei)	0,44	1,12
Nr. bănci persoane juridice române cu deficit de capital	6	10
--din care bănci de importanță sistemică	2	2
Impact asupra creditării (miliarde lei)	-4,8	-7,3
--din care creditarea sectorului real (miliarde lei)	-2,7	-3,9
Impact asupra creșterii economice (puncte procentuale)	-0,62	-0,93
Impact asupra ratei inflației (puncte procentuale)	-0,03	-0,09

Sursa: calcule BNR

Scenariul 3 (Scenariul 2 + exceptarea din baza de taxare a expunerilor față de administrații publice precum și a expunerilor față de banca centrală reprezentate de constituirea legală a rezervelor minime obligatorii)

Conform scenariului 3, rezultatul financiar anual al sectorului bancar ar fi pozitiv (1,1 miliarde lei), doar 24 din 35 de instituții de credit consemnând pierderi. Indicatorul de solvabilitate (determinat prin excluderea sucursalelor băncilor străine, pentru care cerințele de capital sunt monitorizate de autoritatea de supraveghere a băncii străine) ar scădea mai lent decât în primele două scenarii, de la 20% (septembrie 2018) la 19% (decembrie 2019), respectiv la 18,6% (decembrie 2020). Un număr de 7 instituții de credit (din care 2 instituții

Informațiile conținute de acest document sunt supuse obligației de păstrare a confidențialității conform dispozițiilor art. 52 din Legea 312/2004 privind Statutul BNR

de importanță sistemică) ar necesita majorări de capital în sumă de 0,2 miliarde lei în anul 2019, respectiv 0,6 miliarde lei în anul 2020, pentru atingerea unui nivel adecvat al fondurilor proprii până la finele anului 2020. În absența capacității financiare de majorare a capitalului, instituțiile de credit care vor înregistra un nivel insuficient al capitalului, vor fi nevoite să ia măsuri de reducere a creditării pentru restabilirea unui nivel adecvat de capitalizare, conducând la diminuarea creditelor acordate cu până la 2,6 miliarde lei în anul 2019 (dintre care 1,5 miliarde lei credite acordate sectorului real iar 1,1 miliarde lei credite acordate sectorului guvernamental și altor entități), respectiv 3,6 miliarde lei în anul 2020 (dintre care 1,7 miliarde lei credite acordate sectorului real iar 1,9 miliarde lei credite acordate sectorului guvernamental și altor entități).

În aceste condiții, față de scenariul de bază, creșterea economică decelerează cu aproximativ 0,6 puncte procentuale în 2019, respectiv 0,8 puncte procentuale în 2020, iar rata inflației este mai redusă cu 0,02 puncte procentuale în anul 2019 și 0,04 puncte procentuale în anul 2020.

Tabelul 3 – Impactul scenariului 3

Scenariu 3	2019	2020
Baza impozabilă (miliarde lei)	196,4	196,4
Ponderele activelor impozabile în active (%)	42,5%	42,5%
Taxa pe active (anuală)	1,2%	1,2%
Cuquantum taxă sector bancar (miliarde lei)	2,4	2,4
Profit net sector bancar (miliarde lei)	1,1	1,1
Nr. bănci cu pierderi	24	24
Indicatorul de solvabilitate (%)	19,0	18,6
Deficit capital bănci persoane juridice române (miliarde lei)	0,2	0,6
Nr. bănci persoane juridice române cu deficit de capital	5	7
--din care bănci de importanță sistemică	1	2
Impact asupra creditării (miliarde lei)	-2,6	-3,6
--din care creditarea sectorului real (miliarde lei)	-1,5	-1,7
Impact asupra creșterii economice (puncte procentuale)	-0,57	-0,79
Impact asupra ratei inflației (puncte procentuale)	-0,02	-0,04

Sursa: calcule BNR

Scenariul 4 (Scenariul 3 + diminuarea suplimentară a bazei cu activele reprezentând credite performante acordate societăților nefinanciare)

Conform scenariului, rezultatul financiar anual al sectorului bancar ar fi pozitiv (2,2 miliarde lei), 21 din 35 de instituții de credit consemnând însă pierderi. Indicatorul de solvabilitate (determinat prin excluderea sucursalelor băncilor străine, pentru care cerințele de capital sunt monitorizate de autoritatea de supraveghere a băncii străine) ar scădea de la 20% (septembrie

Informațiile conținute de acest document sunt supuse obligației de păstrare a confidențialității conform dispozițiilor art. 52 din Legea 312/2004 privind Statutul BNR

2018) la 19,4% (decembrie 2019), respectiv la 19,2% (decembrie 2020). Un număr de 6 instituții de credit (din care o instituție de importanță sistemică) ar necesita majorări de capital în sumă de 0,2 miliarde lei în anul 2019, respectiv 0,4 miliarde lei în anul 2020, pentru atingerea unui nivel adecvat al capitalizării. În absența capacității financiare de majorare a capitalului, instituțiile de credit care ar înregistra un nivel insuficient al capitalului, vor fi nevoite să ia măsuri de reducere a creditării pentru restabilirea unui nivel adecvat al capitalului, conducând la reducerea creditelor acordate cu până la 2,0 miliarde lei în anul 2019 (dintre care 1,2 miliarde lei credite acordate sectorului real iar 0,8 miliarde lei credite acordate sectorului guvernamental și altor entități), respectiv 2,5 miliarde lei în anul 2020 (dintre care 1,2 miliarde lei credite acordate sectorului real iar 1,3 miliarde lei credite acordate sectorului guvernamental și altor entități). În aceste condiții, față de scenariul de bază, creșterea economică decelerează cu aproximativ 0,6 puncte procentuale în 2019, respectiv 0,8 puncte procentuale în 2020, iar rata inflației este mai redusă cu 0,01 puncte procentuale în anul 2019 și 0,03 puncte procentuale în anul 2020.

Tabelul 4 – Impactul scenariului 4

Scenariu 4	2019	2020
Baza impozabilă (miliarde lei)	97,2	97,2
Ponderele activelor impozabile în active (%)	21,0%	21,0%
Taxa pe active (anuală)	1,2%	1,2%
Cuquantum taxă sector bancar (miliarde lei)	1,2	1,2
Profit net sector bancar (miliarde lei)	2,2	2,2
Nr. bănci cu pierderi	21	21
Indicatorul de solvabilitate (%)	19,4	19,2
Deficit capital bănci persoane juridice române (miliarde lei)	0,2	0,4
Nr. bănci persoane juridice române cu deficit de capital	4	6
--din care bănci de importanță sistemică	1	1
Impact asupra creditării (miliarde lei)	-2,0	-2,5
--din care creditarea sectorului real (miliarde lei)	-1,2	-1,2
Impact asupra creșterii economice (puncte procentuale)	-0,55	-0,75
Impact asupra ratei inflației (puncte procentuale)	-0,01	-0,03

Sursa: calcule BNR

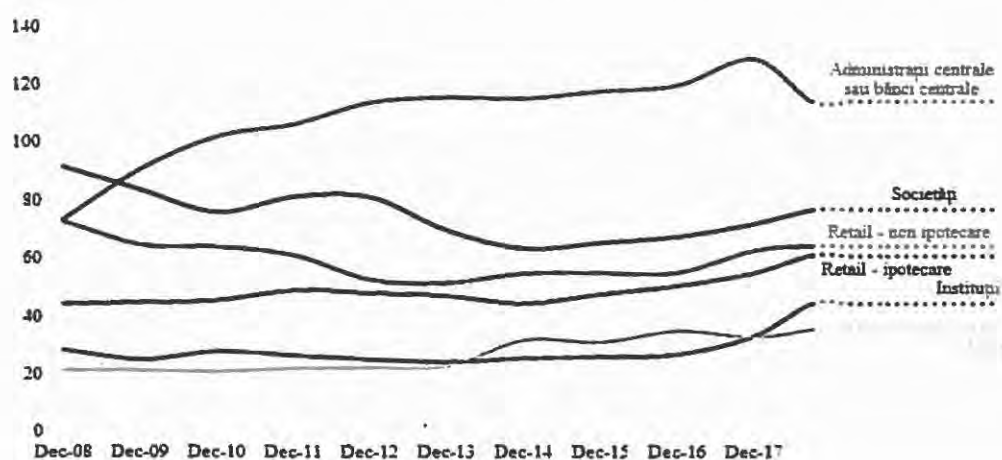
III. Legătura dintre nivelul capitalului instituțiilor de credit persoane juridice române și activitatea de creditare

Analiza evoluțiilor istorice privind expunerile poate oferi o imagine asupra strategiilor de creditare urmate de către instituțiile de credit și poate oferi indicii cu privire la posibila evoluție a acestora pe parcursul unui an (Grafic 1).

Informațiile conținute de acest document sunt supuse obligației de păstrare a confidențialității conform dispozițiilor art. 52 din Legea 312/2004 privind Statutul BNR

În absența unor constrângeri privind capitalul, în ipoteza unei lichidități confortabile, creditarea ar fi influențată exclusiv de cererea eligibilă. Având în vedere faptul că instituțiile de credit (în special cele profitabile) operează în general cu un nivel al capitalului conservator ales (în condițiile respectării cerințelor prudențiale) fără însă a menține capital în exces (ca urmare a costurilor asociate), reducerea nivelului disponibil poate afecta parțial capacitatea unor instituții de a acorda credite.

Grafic 1. Evoluția expunerilor instituțiilor de credit în perioada decembrie 2008 – septembrie 2018



Sursa: raportările prudențiale ale băncilor, prelucrare BNR

Analizele destinate evaluării impactului materializării unor riscuri, precum „taxa pe active”, captează sintetic rezultatele prin intermediul indicatorilor de prudență bancară, evidențiindu-se în primul rând efectele asupra indicatorilor de solvabilitate. O scădere a indicatorilor de solvabilitate afectează într-un mod neliniar activitatea de creditare. Astfel, existența unor rezerve consistente în raport cu cerințele prudențiale conduc la un efect relativ limitat asupra creditării. În condițiile în care rezervele de capital sunt neînsemnate, legătura dintre nivelul capitalului și activitatea de creditare devine însă extrem de puternică.

Efectele maxime ale unei eventuale scăderi a nivelului capitalului asupra creditării pot fi estimate presupunând că instituțiile de credit ar opera în mod eficient (fără a deține rezerve consistente de capital în raport cu cerințele minime). Astfel, activitatea de creditare ar putea fi afectată (ca strategie voluntară) în momentul în care rata fondurilor proprii scade sub cerința globală de capital (*en. OCR – overall capital requirement*), pentru a permite instituțiilor de

credit să restabilească pe termen scurt indicatorul de solvabilitate la nivelul cerinței reglementate.

Ipoteze utilizate:

1. Băncile nu dețin rezerve suplimentare de capital față de minimumul reglementat. Sub această ipoteză, poate fi calculat impactul maxim pe care îl poate avea scăderea ratei fondurilor proprii totale asupra volumului expunerilor.
2. Scăderea ratei solvabilității până la punctul în care aceasta este situată în imediata apropiere a nivelului minim impus prudențial are loc datorită unui eveniment neașteptat (precum cel generat de introducerea unei taxe pe activele financiare).
3. Ulterior coborârii sub cerința de capital reglementată, instituțiile de credit beneficiază de pârghiile necesare contractării activității de creditare, astfel încât rata solvabilității să poată fi restabilită la nivelul reglementat prin scăderea volumului activelor ponderate la risc.
4. Revenirea la nivelul reglementat pentru rata solvabilității se realizează prin ajustarea expunerilor finale. Băncile nu au capacitatea de a atrage capital suplimentar în scopul majorării fondurilor proprii.
5. Pentru estimarea impactului asupra expunerilor finale este utilizată rata generală de risc, calculată ca medie ponderată în funcție de dinamica claselor de expuneri între două perioade consecutive.
6. Pentru calculul ratei generale de risc a fost utilizată dinamica expunerilor în perioada recentă, aceasta reprezentând capacitatea instituțiilor de credit de a-și ajusta structura expunerilor.

Cerința globală de capital este unică pentru fiecare instituție de credit, în funcție de cerința de capital aferentă pilonului 2 precum și de amortizoarele de capital aplicabile fiecăreia. Astfel, în contextul aplicării „taxei pe active”, calculul prezentat în cadrul Anexei 1 trebuie aplicat la nivel individual fiecărei instituții de credit care ar înregistra o rată a fondurilor proprii totale situată sub cerința globală de capital.

Pentru estimarea impactului asupra creditării, rata generală de risc a fost determinată în funcție de dinamica observată a claselor de expuneri din creditare în perioada 2017-2018.

Exemplificarea modului de estimare a impactului asupra activității de creditare este efectuată în cadrul anexei 1. În contextul aplicării „taxei pe active”, având în vedere evoluția indicatorilor de solvabilitate ai băncilor conform celor patru scenarii analizate, au fost estimate efectele asupra activității de creditare în anii 2019 și 2020, pornind de la cele mai recente evoluții bilanțiere observate pe o perioadă de un an (Tabel 5).

Conform scenariului 1, diminuarea volumului de credite acordate ar fi de 6 miliarde lei (din care 3,3 miliarde lei acordate sectorului real) în anul 2019, respectiv 10,9 miliarde lei (din care 5,9 miliarde lei acordate sectorului real) în anul 2020.

Conform scenariului 2, diminuarea volumului de credite acordate ar fi de 4,8 miliarde lei (din care 2,7 miliarde lei acordate sectorului real) în anul 2019, respectiv 7,3 miliarde lei (din care 3,9 miliarde lei acordate sectorului real) în anul 2020.

Conform scenariului 3, diminuarea volumului de credite acordate ar fi de 2,6 miliarde lei (din care 1,5 miliarde lei acordate sectorului real) în anul 2019, respectiv 3,6 miliarde lei (din care 1,7 miliarde lei acordate sectorului real) în anul 2020.

Conform scenariului 4, diminuarea volumului de credite acordate ar fi de 2,0 miliarde lei (din care 1,2 miliarde lei acordate sectorului real) în anul 2019, respectiv 2,5 miliarde lei (din care 1,2 miliarde lei acordate sectorului real) în anul 2020.

Tabel 5 - Impactul asupra expunerilor instituțiilor de credit care înregistrează deficit de capital în 2019 și 2020 ca urmare a aplicării „taxei pe active”
miliarde lei

Scenariu	1		2		3		4	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Taxa pe active	1,2%	1,2%	1,2%	1,2%	1,2%	1,2%	1,2%	1,2%
Rata generală de risc în dinamică	51%	52%	51%	51%	52%	50%	51%	51%
Impact asupra expunerilor finale	-6,00	-10,90	-4,78	-7,29	-2,60	-3,61	-2,03	-2,50
Administrații centrale sau bănci centrale	-1,02	-1,98	-0,77	-1,31	-0,41	-0,76	-0,33	-0,52
Instituții	-1,14	-2,28	-0,92	-1,63	-0,40	-0,72	-0,27	-0,47
Societăți	-0,95	-1,91	-0,69	-1,14	-0,40	-0,65	-0,24	-0,43
Retail - non ipotecare	-1,48	-2,46	-1,23	-1,62	-0,80	-0,79	-0,71	-0,62
Retail - ipotecare	-0,89	-1,58	-0,81	-1,14	-0,30	-0,31	-0,28	-0,18
Altele	-0,52	-0,70	-0,36	-0,44	-0,29	-0,38	-0,20	-0,29

Sursa: calcule BNR

IV. Evaluarea impactului OUG 114/2018 asupra creșterii economice și a inflației

Rezultate obținute și prezentate anterior ale legăturii cauzale între activitatea economică și creditare au indicat o relație relativ slabă din punct de vedere statistic între acestea, modificările creditului acordat sectorului privat având o contribuție relativ limitată la fluctuațiile economiei interne. Această concluzie se datorează gradului relativ redus, în perspectivă istorică (dar și regională), al intermedierei financiare din România realizată de sistemul bancar, înclinației companiilor de a apela la resurse proprii în vederea finanțării ori portofoliului relativ redus de firme “bancabile” din economie. Contribuțiile maxime estimate ale șocurilor având drept origine creditul acordat de sectorul bancar sectorului privat asupra creșterii economice, consemnate în perioada 2007-2010, au avut o amplitudine (valoare medie pe un portofoliu amplu de specificații utilizate) de aproximativ +/- 1,5 puncte procentuale, în contextul înregistrării unor variații ample ale volumului creditării.

În prezentul studiu, pentru cuantificarea impactului „taxei pe active” asupra activității economice, au fost avute în vedere mai multe canale de transmisie, evaluate cantitativ în manieră distinctă. Pentru creșterea economică, atât efectele totale, cât și cele individualizate pe canale de transmisie sunt sintetizate în Tabelul 6, în timp ce pentru inflație sunt prezentate efectele nete. Acestea din urmă sunt în general reduse, reflectând influențe de sens contrar asupra ratei inflației provenite din încetinirea activității economice, respectiv deprecierea cursului de schimb ca urmare a modificării primei de risc. Ipotezele de fundamentare ale evoluției creditului acordat sectorului privat și efectele totale asupra creșterii economice și ratei inflației sunt descrise detaliat în corpul studiului.

Tabelul 6 - Impact „taxă pe active” asupra activității economice și inflației

Scenariu	1		2		3		4	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Taxa pe active (%)	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Cuquantum taxă sector bancar (mld. lei)	5,4	5,4	4,4	4,4	2,4	2,4	1,2	1,2
Impact stoc de credite sector privat (mld. lei)	-3,3	-5,9	-2,7	-3,9	-1,5	-1,7	-1,2	-1,2
Impact asupra ratei inflației (puncte procentuale)	-0,04	-0,14	-0,03	-0,09	-0,02	-0,04	-0,01	-0,03

Informațiile conținute de acest document sunt supuse obligației de păstrare a confidențialității conform dispozițiilor art. 52 din Legea 312/2004 privind Statutul BNR

Impact asupra creșterii economice (puncte procentuale)	-0,64	-1,07	-0,62	-0,93	-0,57	-0,79	-0,55	-0,75
TOTAL								
din care:								
Impact runda întâi (volum credit)	-0,08	-0,14	-0,07	-0,09	-0,04	-0,04	-0,03	-0,03
Impact runda a doua (volum credit)	-0,06	-0,26	-0,05	-0,17	-0,03	-0,08	-0,02	-0,05
Efecte prin costul creditului	-0,07	-0,27	-0,07	-0,27	-0,07	-0,27	-0,07	-0,27
Efecte prin costurile de finanțare ale deficitului / datoriei publice	-0,08	-0,02	-0,08	-0,02	-0,08	-0,02	-0,08	-0,02
Alte influențe (încredere, scădere indice BET, majorarea anticipată a primei de risc)	-0,35	-0,38	-0,35	-0,38	-0,35	-0,38	-0,35	-0,38

Sursa: calcule BNR

Efectul direct, de runda întâi, al diminuării creditării acordate de societățile financiare sectorului privat asupra activității economice (engl. *credit crunch*), a fost evaluat pornind de la un set minimal și, respectiv, maximal de coeficienți de elasticitate estimați folosind estimări econometrice ale relației directe dintre variația stocului de credite și dinamica PIB real². În evaluarea impactului de runda întâi al variațiilor volumului de credite acordate sectorului privat, au fost folosiți coeficienții plasați la media estimărilor, șocul advers asupra creditării conducând atât la diminuarea excesului de cerere din economie (cu impact de scădere și a ratei inflației), cât și, într-o mai mică măsură, la reducerea dinamicii PIB potențial³. Aceste efecte sunt consistente cu ipoteza diminuării în mai mare măsură a creditării acordate gospodăriilor populației relativ la cea acordată societăților nefinanciare (finanțarea investițiilor productive și a capitalului de lucru).

Data fiind multitudinea de interacțiuni și efecte de ordin secundar ce nu pot fi surprinse în cadrul acestor modele simplificate, rezultatele obținute în această etapă au fost preluate în modelul de analiză și prognoză pe termen mediu (MAPM), permițând, astfel, detalierea **efectelor de runda a doua**. Concret, șocurile estimate anterior și presupuse a influența *gap*-ul PIB, prin impactul advers direct asupra cererii agregate excedentare din economie, exercită un impact negativ indirect asupra traiectoriei ratei anuale a inflației de bază și a celei a întregului coș al bunurilor de consum (IPC). Astfel, șocurile inițiale asupra creditării sectorului privat

² Modelele utilizate (i.e. vectori auto-regresivi estimați utilizând tehnici Bayesiene sau cu parametri variabili, modelul de analiză și prognoză pe termen mediu (MAPM) augmentat cu un indice agregat al condițiilor financiare și modelul de echilibru general R.E.M. 2.0) indică o elasticitate a creșterii economice la o modificare cu 10% a stocului de credite acordat sectorului privat cuprinsă în intervalul 0,58-0,73 puncte procentuale.

³ Conform regularităților istorice, proporția atribuită a fost de două treimi impact asupra *gap*-ului PIB și, respectiv o treime impact asupra potențialului PIB.

Informațiile conținute de acest document sunt supuse obligației de păstrare a confidențialității conform dispozițiilor art. 52 din Legea 312/2004 privind Statutul BNR

permit evaluarea implicită a modificărilor survenite la nivelul setului condițiilor monetare reale în sens larg (în principal, curs real efectiv de schimb) asupra activității economice. Impactul asociat efectelor de runda a doua a fost determinat ca diferență între rezultatele simulărilor realizate în această etapă și efectele de *runda întâi*.

Efectele transmise prin intermediul spread-ului între rata dobânzii la creditele și cele la depozitele noi în lei ale instituțiilor financiare sunt cuantificate pornind de la ipoteza potrivit căreia instituțiile financiare vor încerca să recupereze contravaloarea sumelor virate la bugetul de stat sub forma “taxei pe activele băncilor”⁴. În aceste condiții, simulările realizate includ o variantă de majorare a *spread-ului* între ratele active și cele pasive ale dobânzilor practicate de bănci, cu 1 punct procentual⁵. Această creștere a *spread-ului* poate rezulta fie reducând ratele dobânzilor la depozite, fie majorând ratele dobânzilor la credite, fie dintr-o combinație a celor două. Având în vedere însă efectele potențial adverse pe care o reducere a ratei dobânzii la depozitele în lei le-ar avea asupra economisirilor gospodăriilor și eventual asupra amplificării unor efecte de substituție lei-valută, a fost preferată varianta ajustării *spread-ului* exclusiv prin creșterea ratei dobânzii la creditele în lei. Efectele asupra creșterii economice proiectate și asupra ratei inflației sunt și în acest caz negative⁶, calculele fiind însă grevate de incertitudinea referitoare la volumul de credite ce ar putea fi acordate în acest caz debitorilor.

Majorarea costurilor suportate de administrația publică în vederea finanțării fluxurilor curente și, respectiv, a refinanțării datoriei publice interne, este estimată în condițiile unei contracții așteptate a expunerilor băncilor, necesară în vederea revenirii la niveluri sustenabile ale indicatorului de solvabilitate (afectat de plata trimestrială a taxei pe active). În aceste condiții, quantumul deficitelor bugetare primare (cele relevante din perspectiva determinării impulsului fiscal din economie) este evaluat la valori mai reduse, având drept consecință o diminuare a stimulilor fiscali discreționari, cu impact advers asupra activității economice.

Alte influențe (încredere, scădere indice bursier Bucharest Exchange Trading - BET, majorarea anticipată a primei de risc) cuantifică efecte cu impact potențial divergent

⁴ Alte surse alternative/complementare de economisire ar putea consta în stoparea investițiilor derulate de acestea (de exemplu, prin stoparea extinderii rețelei teritoriale ori chiar diminuarea acesteia), prin concedieri ale unei părți a angajaților acestora, etc..

⁵ Ipoteza a fost fundamentată de *Direcția Politică Monetară* și a fost încorporată și în scenariul de bază actualizat al proiecției macroeconomice din trimestrul curent.

⁶ În condițiile în care ajustarea presupune doar modificarea *spread-ului* între ratele active și cele pasive, valorile mai ridicate ale ratei dobânzii la creditele noi în lei nu afectează poziționarea cursului de schimb al leului, acesta din urmă fiind influențat de paritatea ratelor interbancare ale dobânzilor (ROBOR 3M- EURIBOR 3M).

Informațiile conținute de acest document sunt supuse obligației de păstrare a confidențialității conform dispozițiilor art. 52 din Legea 312/2004 privind Statutul BNR

asupra activității economice. Astfel, măsurile OUG 114/2018 au un efect presupus negativ asupra încrederii firmelor care își reduc activitatea investițională și din cauza creșterii dificultății de acces la surse alternative de finanțare (i.e. piața de capital). În acest sens, unul dintre canale a vizat impactul scăderii semnificative a indicelui bursier BET asupra dinamicii PIB real, mediat prin intermediul unei diminuări a activității investiționale (a presupus o reducere a dinamicii trimestriale a FBCF cu 1,2 puncte procentuale în T1 2019, ceea ce reprezintă un efect de -0,3 puncte procentuale asupra dinamicii PIB real din trimestrul menționat). În plus, această scădere a investițiilor are efecte presupus persistente și pe termen mediu asupra dinamicii PIB potențial. Limitarea investițiilor afectează negativ profitabilitatea, mai ales pentru companiile din domeniul bancar, cel al telecomunicațiilor și cel al producției de energie electrică și gaze naturale. Mai mult, caracterul intempestiv al măsurilor aprobate prin OUG 114/2018 au afectat percepția privind riscul suveran al investitorilor, având ca efect o majorare a primei de risc (inclusiv în context regional) și exercitând presiuni de depreciere a leului⁷.

⁷ Impactul asupra dinamicii PIB real este unul atât pozitiv prin canalul exporturilor nete, cât și negativ prin efectele de avuție și bilanț ale agenților economici îndatorați în monedă străină.

Anexa 1. Exemplu de calcul a impactului asupra creditării datorat scăderii indicatorului de solvabilitate cu 1 punct procentual

Pentru o cerință globală de capital de 15,8% estimată pentru întreg sectorul bancar în 2019, o scădere a ratei fondurilor proprii totale cu 1 punct procentual reprezintă aproximativ 6,3% din activele ponderate la risc. Efectul maxim asupra creditării poate fi astfel obținut ca raport între produsul activelor ponderate la risc și 6,3% și rata generală de risc. Pentru întreg sectorul bancar, aferent celor mai noi evoluții ale expunerilor, rata generală de risc era de 44% pentru perioada septembrie 2017 – septembrie 2018.

$$\left. \begin{aligned} Rata\ solvabilității_{t0} &= \frac{Fonduri\ proprii\ totale_{t0}}{Active\ ponderate\ la\ risc_{t0}} = 15,8\% \\ Rata\ solvabilității_{t1} &= \frac{Fonduri\ proprii\ totale_{t1}}{Active\ ponderate\ la\ risc_{t0}} = 14,8\% \end{aligned} \right\} FP_{t1}$$

$$= 0.937$$

$$\times FP_{t0} \tag{1}$$

Pentru a reveni la rata inițială a solvabilității de 15,8%, instituțiile de credit recurg la măsuri de scădere a activelor ponderate la riscul de credit. Astfel:

$$RWA_{t1} = 0.937 \times RWA_{t0} \tag{2}$$

$$Din\ (1)\ \text{și}\ (2) \Rightarrow Expunerile\ finale_{t1} = \frac{0.937 \times RWA_{t0}}{Rata\ generală\ de\ risc} \tag{3}$$

Pornind de la o valoare inițială a expunerii, în urma șocului asupra fondurilor proprii totale, valoarea expunerii instituțiilor de credit se va modifica, în prezența ipotezelor mai sus menționate, după cum urmează:

$$\Delta\ Expunerii_{t1-t0} = \frac{0.937 \times RWA_{t0}}{RGR} - \frac{RWA_{t0}}{RGR} = -6.3\% \times \frac{RWA_{t0}}{RGR} \tag{4}$$

Valoarea inițială a expunerii este cea de la septembrie 2018, reprezentând 396 miliarde lei. Impactul obținut a fost defalcat pe clase de expuneri în funcție de structura de creditare aferentă unei perioade de un an. Astfel, din creșterea de 35 miliarde lei consemnată în ultimul an (septembrie 2018 vs. septembrie 2017), se remarcă creșteri la nivelul tuturor claselor de expuneri: administrații centrale și bănci centrale (+6 miliarde lei), sectorul instituțiilor (+8

miliarde lei), societăților (+7 miliarde lei), retail non ipotecare (+2 miliarde lei), retail ipotecare (+8 miliarde lei), altele (+4 miliarde lei).

În cazul ratei generale de risc, necesară pentru a calcula impactul asupra creditării (conform ecuației 4) a fost utilizat un scenariu privind apetitul la risc pentru perioada septembrie 2018 vs. septembrie 2017, rata generală de risc în dinamică = 44%

Calcululele arată că o contracție cu un punct procentual a ratei solvabilității în cazul în care aceasta se află la nivelul cerinței globale reglementate, ar putea avea ca efect o contracție a activității de creditare (măsurată prin valoarea expunerilor finale) cu 25 miliarde lei, din care **12 miliarde lei reprezintă expuneri față de sectorul real (societăți, retail – non ipotecare, retail ipotecare).**

Anexa 2 - Practica internațională privind instituirea unei taxe pe active financiare

Pe lângă impozitul pe profit, o serie de țări europene practică în prezent o cotă de taxare specifică sectorului bancar (Germania, Suedia, Austria, Croația, Cehia, Bulgaria, Ungaria, Polonia, Slovacia) sub diverse forme, **cea mai ridicată dintre ele fiind cea implementată în România, începând cu 1 ianuarie 2019** prin OUG 114/2018. În majoritatea statelor, acest tip de taxă bancară a avut ca scop constituirea unor fonduri ce vor fi folosite în cazul unor *bail-out*-uri (taxe plasate de către FMI în categoria „Contribuții de stabilitate financiară”), dar sunt și cazuri în care sumele aferente au fost folosite pentru consolidarea fiscală și acoperirea deficitelor bugetare.

Țara	Valoarea taxei anuale (anul implementării)	Baza de impozitare
România	1,2% (2019)	total active financiare, conform OUG 114/2018
Polonia	0,44% (2016)	total active, exceptând titlurile de stat
Ungaria	- 0,15% instituții mici (bază taxabilă mai mică de 50 de miliarde de forinți), 0,53% instituții mari (2010); - 0,15% instituții mici, 0,2% instituții mari (2019);	total activele bancare, exceptând activele interbancare
Slovacia	- 0,4% (2012), - 0,2% (2014);	total pasive din care se scade valoarea capitalului și depozitele garantate până la data introducerii taxei
Austria	0,055% instituții mici (bază taxabilă între 1 și 20 de miliarde de euro) și 0,085% instituții mari (2011);	total pasive din care se scade capitalul nominal și rezervele și depozitele bancare garantate, la care se adaugă instrumentele financiare derivate
Marea Britanie	- 0,075% pentru finanțarea pe termen scurt și 0,0375% pentru finanțarea pe termen lung (2011), - 0,156% pentru finanțarea pe termen scurt și 0,078% pentru finanțarea pe termen lung (2014); ¹	cifra de afaceri (total pasive din care se scade valoarea capitalului propriu de nivel 1, depozitele garantate și pasivele <i>repo</i> garantate în afara datoriei suverane)

Taxa pe activele financiare implementată în România se încadrează în categoria taxelor ce au ca scop acoperirea deficitului buget, similar unor țări precum Polonia, Ungaria, Slovacia, Marea Britanie și Austria.

Polonia a instituit în anul 2016 o taxă asupra activelor sectorului bancar, dar din baza de impozitare au fost excluse expunerile aferente titlurilor de stat. De asemenea, cota de taxare este mult mai redusă în comparație cu România (0,44% în Polonia, față de 1,2% în România) și nu este condiționată de un indicator economic. Taxa se aplică băncilor, companiilor de asigurări și instituțiilor financiare

¹ http://www.derivat.sk/files/2015_financne_trhy/Dec_2015_FT_Rabatinova_Kusnirova.pdf

Informațiile conținute de acest document sunt supuse obligației de păstrare a confidențialității conform dispozițiilor art. 52 din Legea 312/2004 privind Statutul BNR

nebankare cu active în valoare de peste 4 miliarde de zloți polonezi (prag redus care include aproape întreg sectorul bancar polonez).

Conform raportului de stabilitate al Băncii Centrale din Polonia², această taxă a afectat capacitatea băncilor de a genera capital pe termen lung prin acumulare de profit, dar și prin emisiune de acțiuni, întrucât atractivitatea investițională în sistemul bancar s-a redus semnificativ. Totodată, băncile au diminuat ratele de dobândă la depozitele noi și au majorat portofoliile de titluri de stat datorită tratamentului fiscal preferențial aplicat acestora.

Ungaria a instituit în anul 2010 o taxă ce se aplică totalului activelor bancare, exceptând activele interbancare. Cota de taxare este mult mai redusă comparativ cu România și este diferențiată în funcție de mărimea bazei de calcul. Taxa a fost introdusă cu titlu temporar. Ca urmare, baza taxabilă a fost fixată la nivelul activelor din 2009. Inițial, cota de taxare era 0,15% pentru o bază taxabilă mai mică de 50 de miliarde de forinți și 0,53% pentru instituțiile mari, cu o bază taxabilă care depășește această sumă. Ulterior, cota de 0,53% a fost redusă la 0,21% în 2017 și la 0,20% în 2019. Taxa bancară nu ține cont de profitabilitatea băncilor individuale, astfel încât și instituțiile care înregistrează pierderi sunt supuse aceleiași taxe.

Ca urmare a introducerii taxei, bilanțurile și ratele de acoperire a capitalului aferente băncilor mari s-au diminuat semnificativ, excepție făcând banca de stat OTP și filiala maghiară UniCredit. Totodată, activitatea de creditare a băncilor s-a diminuat de la un trimestru la altul, fiind acompaniată de o deteriorare a calității portofoliilor (situația creditelor neperformante s-a dublat din 2009 până în 2013), în condițiile în care, până în anul 2014, economia maghiară se îndrepta către recesiune. O altă consecință a fost reducerea prezenței pe piață a creditorilor străini (în 2014 băncile germane MKB Bank și GE Capital's Budapest Bank au fost vândute statului³), sporind astfel riscul de concentrare al sectorul bancar maghiar.

² https://www.nbp.pl/en/systemfinansowy/fsd_2016.pdf

³ <http://ec2-54-72-50-240.eu-west-1.compute.amazonaws.com/World/Central-Eastern-Europe/Hungary/Bank-levy-in-Poland-in-Hungary-s-footsteps>

Informațiile conținute de acest document sunt supuse obligației de păstrare a confidențialității conform dispozițiilor art. 52 din Legea 312/2004 privind Statutul BNR

Anexa 3 – Caracteristici ale metodologiilor internaționale de stabilire a indicilor de referință

Țara	Moneda	Denumirea ratei de referință	Detalii metodologice
Marea Britanie	Lira sterlina	GBP LIBOR	Ratele oficiale LIBOR sunt anunțate o dată pe zi în jurul orei 11:45 am, ora Londrei, de către ICE Benchmark Administration (IBA). LIBOR este o medie a ratelor de dobândă la care un număr de bănci selectate își împrumută fonduri. Selecția băncilor ce intră în panelul de calcul se realizează anual de către IBA. Se formează un panel de bănci compus din cel puțin 8 participanți și un maxim de 16 participanți, care sunt considerați reprezentativi pentru piața monetară londoneză. Având în vedere criteriile stricte de alegere a băncilor, ratele interbancare ale acestora pot fi în general considerate a fi cele mai reduse de pe piața interbancară. Ratele LIBOR nu se bazează pe tranzacțiile efective. Motivația rezidă în faptul că băncile nu împrumută sume considerabile pentru fiecare maturitate, în fiecare zi. Așadar, în zilele lucrătoare, panelul de bănci informează Reuters asupra ratei aferente fiecărei maturități la ora 11 am (ora Londrei). Odată colectate datele, cele mai ridicate și cele mai reduse 25% de valori sunt eliminate. Pentru determinarea LIBOR oficial se calculează o medie pentru 50% din valorile de mijloc reziduale.
Ungaria	Forint	BUBOR	Cadrul de reglementare și de monitorizare este în responsabilitatea unui comitet de fixing, numit în urma unei decizii a băncii centrale. Un grup format din 12 bănci participă la mecanismul de fixing în fiecare zi bancară. Acestea transmit în intervalul 10:30 – 10:45 cotații ale ratelor de dobândă BUBOR (<i>Budapest Interbank Offer Rate</i>) pentru maturitățile ON, 1W, 2W, 1M, 2M, 3M, 6M, 9M și 12M. Cotațiile sunt fixe pentru 15 minute (11:00 – 11:15), iar participanții sunt obligați să: a) ofere un împrumut interbancar negarantat către alt participant la fixing la o rata ce nu poate depăși cotația transmisă în cadrul procesului de fixing; b) să accepte un depozit de la orice alt participant la fixing la o rată cel puțin egală cu cotația transmisă minus 10 puncte de bază, reprezentând spread-ul fix bid-

			ask. Indicii de referință se calculează ca medie aritmetică excluzând extremele (primele și ultimele 3 dacă există 12 participanți, primele și ultimele 2 dacă numărul participanților este între 8 și 12 sau prima și ultima dacă numărul participanților care au transmis cotații este mai mic de 8) pentru fiecare maturitate. Aceștia sunt publicați la ora 11:00 de către banca centrală și de către agenții de presă acreditate (Reuters, Bloomberg).
Cehia	Coroana cehască	PRIBOR	Regulamentul de calculare este realizat de Czech Financial Benchmark Facility (CFBF). 1. Cotațiile pentru calcularea ratelor PRIBOR sunt comunicate CFBF de către băncile de referință în fiecare zi lucrătoare între 10:30 am și 10:45 am ora locală. Conform site-ului băncii centrale, există 6 bănci de referință. 2. CFBF validează ratele în intervalul 10:45 – 11:00 am. 3. Calcularea ratelor PRIBOR se face ca medie aritmetică pentru maturitățile ON, 1W, 2W, 1M, 2M, 3M, 6M, 9M și 12M după eliminarea extremelor (dacă există 11 sau mai mulți participanți la fixing sunt eliminate cele mai mari și cele mai mici 2 cotații, dacă există între 6 și 10 participanți sunt eliminate cea mai mare și cea mai mică cotație, dacă există 4 sau 5 participanți nu sunt eliminate extremele iar dacă numărul de participanți este mai mic de 4, rata pentru maturitatea respectivă nu este calculată).
Polonia	Zlot	WIBOR	Metodologia este stabilită prin Regulamentul asociației profesionale ACI Polska, iar principalele prevederi referitoare la calcul sunt: - În calcularea WIBOR sunt implicate părțile: Agentul (ACI Polska), Avocatul (o entitate cu experiență relevantă și expertiză tehnică însărcinată cu fixarea ratei de referință), Participanții (băncile locale sau sucursale ale băncilor străine ce îndeplinesc calitatea de Money Market Dealer). - Fixarea WIBOR se realizează la ora 11:00 am în fiecare zi lucrătoare, prin furnizarea Agentului de către Participanți a ratei la care Participanții doresc să-i împrumute pe ceilalți Participanți într-un interval de 15 minute după afișarea de către Avocat. - WIBOR pentru o anumită maturitate se calculează de Avocat ca medie aritmetică a

			ratelor cotate de Participanți, cu excluderea: (i) celor mai scăzute două cotații, respectiv a celor mai ridicate două cotații, dacă Agentul a primit cel puțin 8 cotații; (ii) celei mai scăzute cotații, respectiv celei mai ridicate cotații, dacă Agentul a primit mai puțin de 8 cotații. - WIBOR stabilit în procesul de fixing trebuie publicat pe site-ul Reuters în aceeași zi, în primele 15 minute după realizarea procesului de fixing.
--	--	--	--

